Voorzitter,

Vandaag ligt de eerste begroting voor uit het nieuwe coalitieakkoord Voor een Heerlen in balans en bloei. Daar zijn we trots op. Veel waarvoor de Jongerenpartij Heerlen zich jarenlang heeft ingezet, is inmiddels beleid of in uitvoering.

Met dit akkoord zetten we een volgende stap en dragen we medeverantwoordelijkheid voor de koers. We zetten ons maximaal in voor onze bewoners en volgen deze positieve koers kritisch.

In 2023 zeiden wij al dat Heerlen zichzelf niet kleiner moet maken dan het is. Niet blijven denken vanuit krimp en het verleden, maar vanuit groei, talent en onze ligging midden in de Euregio.

Dat zien we terug in woningbouw, scholen, de komst van Universiteit Maastricht en de langetermijnaanpak in Heerlen-Noord. Bijvoorbeeld een wijk als Slakhorst laat zien hoe een buurt weer perspectief krijgt. Dat gunnen wij heel Heerlen.

De ontwikkelagenda heet Zaaien, bloeien en oogsten in Heerlen. Een aansprekend beeld. Wat de de Jongerenpartij betreft zal deze periode geoogst worden.

Vooruitgang moet voelbaar zijn in onze hele gemeente, niet alleen in de binnenstad. De verschillen in armoede, gezondheid, veiligheid, woningen en kansen voor kinderen zijn nog steeds groot. We moeten niet meer alleen uitleggen wat er mis is met Heerlen. We moeten vooral laten zien wat we eraan doen.

Daar ligt onze belangrijkste opdracht: uitvoering.

Voorzitter,

Daar hoort een eerlijk financieel verhaal bij. Vanuit een moeilijke uitgangspositie ligt er nu een sluitende begroting. Dat verdient een compliment aan ons college en biedt een basis voor verdere uitvoering van ons coalitieakkoord.

Maar niet alles kan onmiddellijk. Heerlen heeft helaas geen geldboom dus zullen we moeten kiezen en de rekening evenwichtig verdelen. We vragen meer van onze inwoners en gebruikers, terwijl ook onze organisatie efficiënter moet werken en ombuigingen worden doorgevoerd. Die twee moeten in verhouding blijven.

Lastenverzwaring mag nooit de automatische knop worden waaraan we draaien wanneer een begroting onder druk komt.

Als we meer vragen van inwoners, moeten we kritisch kijken naar onze eigen regels, procedures en subsidies. Werken ze nog zoals bedoeld? Een financieel gezonde gemeente durft ook te prioriteren.

Naast de vraag of iets financieel past, staat voor ons de vraag: kunnen we het ook daadwerkelijk uitvoeren?

Minder bureaucratie, digitalisering en verstandig gebruik van kunstmatige intelligentie: graag. Maar niet besparen op de mensen die woningbouw, scholen en wijkontwikkeling van de grond moeten krijgen.

Ook wij als raad moeten kritisch zijn op wat we vragen. Een kleinere organisatie combineren met steeds nieuwe nota's, onderzoeken en schriftelijke vragen kost immers capaciteit.

Daarom dienen wij de motie Regelbalans – Minder regels, meer effect in. Niet willekeurig vijf regels schrappen bij elke nieuwe, maar bekijken welke verplichtingen we toevoegen en wat eenvoudiger kan of kan vervallen. Zo houden ambtenaren tijd over om inwoners en ondernemers te helpen en plannen uit te voeren.

Ook samenwerking hoort daarbij. Een jongere zonder ontmoetingsplek valt onder jongerenbeleid. Bij overlast wordt het veiligheid, bij schooluitval onderwijs en zonder werk arbeidsmarktbeleid.

Maar voor die jongere is het gewoon 1 leven.

We verwachten daarom 1 college dat gezamenlijk verantwoordelijkheid neemt, zoals het coalitieakkoord vraagt.

We erkennen graag wat het college goed oppakt. Dat maakt ons ook geloofwaardiger kritisch op wat beter moet.

Voorzitter,

Dan Hoensbroek. Hoensbroek is geen bijlage bij Heerlen. Het is één van de gezichten van onze stad. Al jaren is de jongerenpartij de voorvechter voor Hoensbroek in deze raad. En dat zullen we blijven. De vijf miljoen die vorig jaar beschikbaar is gesteld is inmiddels gegroeid tot minimaal twaalf miljoen euro, met kansen op aanvullende middelen van provincie, Rijk en private partijen. Dat waarderen wij: gemeentelijke investeringen moeten ook andere investeringen mogelijk maken.

Maar onze vraag verandert. Niet meer: krijgt Hoensbroek aandacht? Die aandacht is er. De vraag is: wanneer zien inwoners en ondernemers wat die aandacht oplevert?

Bij het Broeklandplein en andere ontwikkellocaties worden stappen gezet. Maar wie vandaag door het centrum loopt, wil concrete veranderingen zien. Vooral de Kouvenderstraat vraagt extra aandacht. Leegstand neemt toe, het winkelaanbod neemt af en juist daar staan grote veranderingen te wachten.

Terwijl wij bouwen aan een sterker Hoensbroek, moeten de ondernemers die er vandaag zitten kunnen blijven ondernemen. Zij kunnen niet jarenlang wachten.

De opening van het Zorg- en Veiligheidscentrum is een positieve eerste stap. Nu moeten ook het centrum en de omliggende buurten merkbaar profiteren van de investeringen.

Hoensbroek blijft voor ons een absolute prioriteit.

Voorzitter,

Bij woningbouw gaat het niet alleen om stenen, maar ook om de vraag voor wie we bouwen. Denk aan jonge Heerlenaren die nog thuis wonen en zelfstandig willen wonen in hun eigen stad. We praten vaak over mensen van buiten, maar wat doen we voor de starters die hier al wonen, werken of studeren?

Startersleningen blijven belangrijk. Tot en met september zijn er dit jaar al 89 verstrekt. We hebben ons jarenlang voor deze regeling ingezet en zijn blij dat zij duidelijk in een behoefte voorziet.

Maar startersbeleid is meer dan een lening. Bij woningbouw en herstructurering moeten we kijken naar starters én doorstromers. Passende, toegankelijke woningen geven ouderen die willen verhuizen de kans prettig te blijven wonen en kunnen tegelijk woningen vrijmaken voor jonge huishoudens. Zo helpen we verschillende generaties vooruit.

Daarmee komen we bij jongeren. De ernstige overlast van afgelopen zomer, onder andere in Heerlerheide, vraagt duidelijke grenzen en waar nodig stevig optreden. Maar jongerenbeleid is veel breder dan overlast bestrijden.

We hebben gevochten voor een stem voor jongeren. Inmiddels zijn er jongerenambassadeurs rondom Enne?!. Mooi. Maar de volgende stap is interessanter: niet alleen vragen 'Wat vinden jullie ervan?', maar ook 'Wat zouden jullie zelf willen doen?'

Daarom komen wij met Jongeren aan Zet. Een laagdrempelige mogelijkheid voor jongeren om zelf iets voor hun buurt te organiseren: sport, muziek, gaming, een ontmoetingsplek of iets waar wij hier helemaal niet op zouden komen. Geen wedstrijd wie het mooiste beleidsplan van twintig pagina's schrijft. Een goed idee moet genoeg zijn om te beginnen. En we gaan niet meteen nieuw geld vragen, maar bestaande budgetten voor jongerenbeleid en participatie benutten.

Besluiten over wonen, scholen en financiën werken tientallen jaren door. Jongeren leven het langst met de gevolgen. Daarom dienen wij ook de motie Generatietoets Heerlen in. Bekijk bij één of twee grote raadsbesluiten wat de gevolgen over tien, twintig of dertig jaar zijn. Welke lasten laten we achter en welke kansen creëren we? Betrek daarbij jongeren, bijvoorbeeld onze jongerenambassadeurs.

Geen extra papierwerk, maar een andere blik op onze keuzes.

Die aandacht voor de toekomst moet ook buiten het gemeentehuis zichtbaar worden. In 2023 introduceerden wij MIJNplek: openbare ruimte die uitnodigt tot spelen, sporten, bewegen en ontmoeten. Onze beheerde speeltuinen zijn waardevol, maar voldoende vrijwilligers zijn niet overal vanzelfsprekend.

Een kind hoeft wat ons betreft niet eerst door een hek van een officiële speeltuin om te kunnen spelen. De stad zelf moet ook een speel-, beweeg- en ontmoetingsplek zijn. Met toegankelijke paden en plekken om te zitten maken we die ruimte ook prettig voor ouderen en mensen met een beperking. Zo kunnen jong en oud elkaar ontmoeten.

Dan sport. Bij Varenbeuk komt eindelijk beweging in een ontwikkeling waarover al jarenlang wordt gesproken. Rond LTC Hoensbroek en Nieuw Lotbroek liggen eveneens kansen. We zijn blij dat ook structureel sportaccommodatiebeleid aandacht krijgt.

Daarbij hoort steeds de vraag: welke voorziening bouwen we voor de komende dertig jaar, in plaats van welk probleem repareren we voor de komende vijf?

Nu het oorspronkelijke centrumbad niet doorgaat, is het goed andere mogelijkheden te onderzoeken. Bij de Middenplas en Zuidplas kunnen kansen liggen om zwemmen, recreatie, sport en gezondheid te verbinden.

Voorzitter, misschien wel de belangrijkste investering in onze toekomst is onderwijs. Het Herle College kan eindelijk vooruit. Goede schoolgebouwen zijn geen luxe: daar wordt de volgende generatie Heerlenaren gevormd.

Heerlen Kennisstad krijgt vorm met Universiteit Maastricht, de Open Universiteit, Zuyd en Vista. Maar kennisstad mag nooit alleen hoger onderwijs betekenen. We hebben mensen op ieder opleidingsniveau nodig, zeker in techniek, bouw, verduurzaming, zorg en logistiek.

Niet iedereen hoeft naar de universiteit om belangrijk te zijn voor de economische toekomst van Heerlen. Kennisstad betekent voor ons dus net zo goed Vakstad.

Onze ligging midden in de Euregio en de ontwikkeling van de Brightlands Data & AI Campus bieden economische kansen. Maar nieuwe werkgelegenheid heeft pas echt waarde als onze regio daarvan profiteert.

Verbind daarom onderwijs, arbeidsmarkt en economie. Welke bedrijven willen we aantrekken, welke banen en opleidingen horen daarbij en hoe krijgen ook Heerlenaren die nu niet werken daar toegang toe?

De Bovengrondse Vakschool heeft daarin een belangrijke rol. Kijk niet alleen hoeveel mensen een traject volgen, maar vooral wat het oplevert: werk, inkomen en een zelfstandige toekomst.

Wonen, onderwijs, arbeidsmarkt en economie vormen samen één doorgaande ontwikkeling:

Hier opgroeien. Hier leren. Hier studeren. Hier werken. Hier wonen. En hier willen blijven.

Dat is kwalitatieve groei. Als we fors investeren in onderwijs en woningbouw, moeten mensen hier ook werk en een woning kunnen vinden. Talent opleiden en daarna zien vertrekken, is een gemiste kans. Ook internationale studenten en kenniswerkers moeten zich verbonden voelen met Heerlen. Daar kunnen onderwijsinstellingen en bijvoorbeeld verenigingen bij helpen.

Talent aantrekken is mooi. Talent aan Heerlen verbinden is beter. En talent hier uiteindelijk houden is het echte doel.

Want al onze verenigingen en evenementen zorgen dat mensen zich thuis voelen. Het zijn ook plekken waar generaties elkaar ontmoeten en ouderen hun ervaring kunnen delen met een nieuwe generatie. Ons pleidooi van vorig jaar voor meerjarige zekerheid voor waardevolle terugkerende evenementen blijft staan. Tegelijk mag niet al het geld jarenlang vastliggen bij hetzelfde aanbod. Continuïteit en vernieuwing moeten naast elkaar bestaan.

Ook de ambitie om in 2033 Europese Culturele Hoofdstad te worden biedt kansen. Meer dan een programma voor één jaar kan het het verhaal worden van een voormalige mijnregio die zichzelf opnieuw uitvindt, met geschiedenis, talent, onderwijs, economie en een bijzondere plek in Europa.

Geef ook de jongerenambassadeurs vanaf het begin een rol. Niet in 2032 nog even vragen welk optreden ze leuk vinden, maar ze nu laten meedenken en meebouwen. Misschien kunnen initiatieven uit Jongeren aan Zet daar onderdeel van worden. Zo verbinden we 2033 aan de toekomst van onze stad.

Voorzitter, ik ga afronden.

Bij de Jongerenpartij Heerlen is het glas altijd halfvol. Dat blijft zo. Er gebeurt veel: we investeren in onderwijs, wonen, sport en leefbaarheid, met kansen voor onze hele gemeente. Als stad en regio hebben we grote ambities.

Maar deelnemen aan een coalitie betekent voor ons niet dat we achterover gaan zitten en wachten tot het glas vanzelf wordt bijgevuld.

We dragen verantwoordelijkheid voor dit coalitieakkoord en dus ook voor zichtbare resultaten. Voor onze inwoners, ondernemers en verenigingen. Voor iedereen in Heerlen.

Deze begroting biedt kansen. Tegelijk blijven wij scherp op de financiën, lasten voor inwoners, regels en uitvoeringskracht. En vooral op de vraag:

Gebeurt uiteindelijk ook wat we met elkaar hebben afgesproken?

De komende jaren hoeven we niet nóg beter te worden in plannen maken. We moeten vooral beter worden in:

Doen.

En daar gaat de Jongerenpartij Heerlen graag vol aan meewerken.

Dank u wel.

Vragen Jongerenpartij Heerlen

1. Financiële positie
    a. Ondanks dat de begroting sluitend is hebben we rekening gehouden met de IMOC (inflatie) van 2,1%, we zien door onder andere de oplopende rente en hoge energieprijzen dat de actuele kostenstijgingen ook voor de gemeente wellicht komend jaar niet voldoende zullen zijn. Kan het college bijv via de VNG aandacht vragen voor deze risico's.
2. Uitvoering en samenwerking
    a. Er staan grote investeringen gepland in onder andere woningbouw, onderwijshuisvesting en gebiedsontwikkeling. Kan het college aangeven waar momenteel de grootste knelpunten in de uitvoeringscapaciteit worden voorzien? En verwacht het college met het door hen voorgestelde ontwikkelimpuls voldoende op sterkte te komen om vertragingen in te lopen en sneller tot uitvoering te komen?
    b. Het coalitieakkoord benadrukt het belang van een integrale aanpak. Hoe bewaakt het college de voortgang van de integrale samenwerking tussen beleidsdomeinen, En hoe kunnen wij als gemeenteraad van deze beoogde ambities op de hoogte blijven?
3. Hoensbroek-Centrum
    a. We zijn positief dat dit college fors meer middelen investeert in Hoensbroek-Centrum van vijf naar twaalf miljoen euro en de mogelijkheden om aanvullende financiering aan te trekken. Kan het college aangeven welke resultaten inwoners en ondernemers al in 2027 mogen verwachten? Welke ontwikkelingen krijgen daarbij prioriteit en op welke momenten kunnen we de eerste zichtbare veranderingen verwachten?
    b. Het Broeklandplein en andere ontwikkellocaties vormen belangrijke onderdelen van de centrumaanpak. Kan het college aangeven wat de belangrijkste mijlpalen voor deze ontwikkelingen zullen zijn en op welke wijze de raad periodiek wordt meegenomen in de voortgang, eventuele vertragingen en de inzet van de beschikbare middelen?
    c. De Kouvenderstraat staat voor een ingrijpende transformatie die volgens het centrumplan tot 2034 duurt, maar ondertussen moeten de huidige ondernemers hun bedrijf kunnen blijven exploiteren. Welke mogelijkheden ziet het college om de straat gedurende deze overgangsperiode aantrekkelijk, bereikbaar en economisch leefbaar te houden? En is het college bereid om samen met de ondernemers te onderzoeken welke aanvullende maatregelen op korte termijn mogelijk zijn?
    d. In de ontwikkeling van Hoensbroek-Centrum worden aanzienlijke publieke middelen geïnvesteerd. Hoe zorgt het college ervoor dat deze investeringen ook daadwerkelijk andere investeringen uitlokken, zoals bijvoorbeeld van vastgoedeigenaren, ondernemers en marktpartijen? En hoe wordt daarnaast

bewaakt dat de verschillende ontwikkelingen in het centrum en omliggende buurten elkaar versterken?

4. Woningbouw en startersleningen
    a. De starterslening is een regeling waarvoor Jongerenpartij Heerlen zich jarenlang voor heeft ingezet. Met 89 verstrekte leningen tot en met september blijkt deze uiterst succesvol. Maar uit de antwoorden op onze technische vragen blijkt dat er dringend meer budget nodig is voor deze startersleningen om te voorkomen dat starters misgrijpen. Kunnen wij ervan uitgaan dat er voldoende financiële middelen beschikbaar zijn om de verwachte vraag op te vangen, zodat starters niet halverwege het jaar te horen krijgen dat het beschikbare budget is uitgeput? En hoe gaat het college dit organiseren?
    b. Bij woningbouw wordt vaak gesproken over het toevoegen van nieuwe woningen, maar doorstroming kan minstens zo belangrijk zijn. Welke mogelijkheden ziet het college om bij nieuwe woningbouw- en herstructureringsprojecten nadrukkelijker in te zetten op passende woningen voor ouderen en andere doorstromers, zodat bestaande en betaalbaardere woningen vrijkomen voor starters en jonge gezinnen?
5. Jongerenbeleid en Jongeren aan Zet
    a. In het Meerjarig Bestuurlijk Programma wordt gewerkt aan een integrale aanpak voor jeugd-, jongeren- en studentenbeleid. Kan het college aangeven hoe daarbij wordt voortgebouwd op initiatieven die de afgelopen jaren succesvol zijn gebleken, zoals de jongerenparticipatie rondom Enne?! en de jongerenambassadeurs?
    b. Wij vinden dat jongeren niet alleen mogen meedenken, maar ook zelf de mogelijkheid moeten krijgen activiteiten en initiatieven te organiseren. Welke mogelijkheden ziet het college om dit binnen het integrale jongerenbeleid vorm te geven? En kunnen daarbij bestaande budgetten en voorzieningen worden benut, zodat niet automatisch een nieuw en kostbaar beleidsprogramma nodig is?
6. MIJNplek en de openbare ruimte
    a. Jongerenpartij Heerlen heeft in 2023 met de aangenomen motie MIJNplek aandacht gevraagd voor het benutten van de openbare ruimte als plek om te spelen, sporten en ontmoeten. Kan het college aangeven in hoeverre deze uitgangspunten inmiddels structureel worden meegenomen bij wijkvernieuwingen en herinrichtingen van de openbare ruimte?
    b. Onze beheerde speeltuinen vervullen een belangrijke functie, maar de beschikbaarheid van vrijwilligers vormt op sommige plekken een forse uitdaging. Hoe kijkt het college naar de toekomstbestendigheid van deze voorzieningen? En welke mogelijkheden ziet het college om daarnaast meer vrij toegankelijke speel-, beweeg- en ontmoetingsplekken te realiseren of

bestaande speeltuinen ook, ook geschikt voor ouderen en inwoners met een beperking?

7. Sport en sportaccommodaties
    a. We zijn blij dat dit college werkt aan een structureel sportaccommodatiebeleid. En hoe wordt bij toekomstige investeringen rekening gehouden met samenwerking tussen verenigingen, een betere benutting van accommodaties en de behoefte op langere termijn?
    b. Bij verschillende verenigingen en sportvoorzieningen zijn de afgelopen jaren investeringen gedaan of toezeggingen gedaan over toekomstige ontwikkelingen. Hoe zorgt het college ervoor dat succesvolle sportvoorzieningen en verenigingen ook op langere termijn voldoende perspectief behouden? Worden daarbij ook de exploitatiekosten, onderhoudsopgaven en het daadwerkelijk gebruik van accommodaties betrokken?
    c. Nu het oorspronkelijke plan voor een centrumbad niet doorgaat, wordt gekeken naar andere mogelijkheden. Kan het college aangeven welke kansen rondom de Middenplas en Zuidplas worden onderzocht en op welke termijn de raad hierover verdere duidelijkheid kan verwachten? En wordt hierbij nadrukkelijk gekeken naar een combinatie van zwemmen, sport en recreatie ?
    d. De pilot Sportpas kan bijdragen aan de toegankelijkheid van sport en activiteiten voor onze inwoners. Hoe beoordeelt het college de eerste ervaringen met deze voorziening en hoe wordt bepaald of de regeling succesvol is?
8. Onderwijs en Heerlen Kennisstad
    a. Met de komst van Universiteit Maastricht en de investeringen in onze bestaande onderwijsinstellingen krijgt Heerlen Kennisstad steeds meer vorm. Hoe zorgt het college ervoor dat deze ontwikkeling niet alleen ten goede komt aan studenten in het hoger onderwijs, maar ook aan leerlingen en studenten in het mbo en aan inwoners die zich praktisch willen scholen of omscholen?
    b. Het Herle College kan na jaren van voorbereiding eindelijk vooruit. Kan het college aangeven welke concrete mijlpalen in 2027 worden verwacht en hoe de raad wordt meegenomen in de voortgang van dit en andere belangrijke onderwijshuisvestingsprojecten? Hoe wordt daarbij voorkomen dat vertragingen of kostenstijgingen de uitvoering opnieuw onder druk zetten?
9. Arbeidsmarkt en Bovengrondse Vakschool
    a. Het college werkt aan nieuw economisch beleid, waarbij kwalitatieve werkgelegenheid centraal staat. Welke concrete verbinding wordt gelegd tussen de bedrijven die we willen aantrekken, de opleidingen die daarvoor nodig zijn en de inwoners die momenteel nog niet aan het werk zijn?
    b. De Bovengrondse Vakschool is een belangrijk instrument om inwoners nieuwe kansen op de arbeidsmarkt te bieden. Op welke manier wordt het

succes van deze aanpak gemeten? Hoe gaat het college volgen of de forse investeringen ook leiden tot een duurzame afname van inwoners die nog niet deelnemen aan het arbeidsproces?

c. In hoeverre heeft het college de inwoners die nog niet deelnemen aan het arbeidsproces in beeld? En kan het college aangeven welke interventies men voor ogen heeft om deze periode de arbeidsparticipatie fors te verhogen?

10. Talent aantrekken én behouden
    a. We investeren in onderwijs, willen meer woningen realiseren en werken aan het aantrekken van nieuwe bedrijven en studenten. Hoe kunnen we volgen of we steeds meer jonge mensen aan ons weten te binden?
    b. Ziet het college kansen om samen met onderwijsinstellingen, werkgevers, verenigingen en bestaande jongerenorganisaties de binding van studenten en jonge werknemers met Heerlen te verbeteren? En wordt daarbij ook gekeken naar internationale studenten die nu vaak vooral voor hun studie of werk naar onze stad komen?
11. Verenigingen, evenementen en cultuur
    a. Vorig jaar hebben wij aandacht gevraagd voor meerjarige zekerheid voor terugkerende evenementen die aantoonbaar van waarde zijn voor Heerlen. Kan het college aangeven welke stappen worden gezet om de meest succesvolle evenementen meer continuïteit en zekerheid te bieden? En hoe wordt daarbij tegelijkertijd voldoende ruimte behouden voor nieuwe initiatieven?
    b. De ambitie om in 2033 Europese Culturele Hoofdstad te worden biedt kansen voor de hele regio. Hoe zorgt het college ervoor dat jongeren, verenigingen, onderwijsinstellingen en lokale initiatieven vanaf het begin worden betrokken? En hoe wordt bewaakt dat de investeringen en activiteiten niet alleen in 2033 resultaat opleveren, maar ook daarna blijvende waarde hebben voor Heerlen?